

De Stedumer

Oktober 2023

Koffieochtenden

In het najaar gaan we weer gewoon verder met de koffieochtenden, eens in de twee weken. In november zijn er koffieochtenden op 7 november en 21 november. Van harte welkom vanaf 9.30 uur.

Tijdens de eerste inloopochtend in het najaar was Yvonne Wiltjer van het IMG (Instituut Mijnbouwschade Groningen) aanwezig. Meerdere inwoners van Stedum zijn met haar in gesprek geweest. In de komende maanden zal er eens per maand een spreekuur zijn van het IMG tijdens de koffieochtenden. In deze Stedumer vindt u meer informatie van het IMG over deze ochtenden (op pagina 3). Achter op De Stedumer zal steeds worden aangegeven wanneer het spreekuur van het IMG zal zijn.

Op 10 oktober werd er informatie gegeven over de Plusbus: een mogelijkheid om uitstapjes te maken voor 55+-ers uit de gemeenten Eemsdelta, Hogeland en Midden-Groningen. Een groep enthousiaste dames heeft inmiddels plannen gemaakt om samen een dagje op stap te gaan. Nieuwsgierig geworden? Kijk dan op de volgende site: www.plusbusappingedam.nl. In Moarstee ligt een exemplaar van het programmaboekje voor november en december ter inzage.

Patatje Moarstee vanaf 17 november!

Vanuit het dorp was al lang de vraag naar meer mogelijkheden voor gezelligheid in het dorp. We starten daarom vanaf 17 november elke maand met een Patatje Moarstee. In samenwerking met Jan de Patatman en Moarstee ziet dat er zo uit:

Vanaf 16.30 uur is Moarstee open voor een drankje en gezelligheid. Betalen kan contant of met de pin. En vanaf 16.30 uur kun je bij Jan de Patatman je bestelling plaatsen en ophalen. Je kunt je patat dan opeten in Moarstee.

We sluiten af om 19.00 omdat de Struners om 19.30 uur beginnen met hun programma.

Vrijwilligers gezocht! Vind je het leuk om met een vaste groep mensen te helpen bij Patatje Moarstee? We zoeken nog mensen die het leuk vinden om achter de bar te staan. Natuurlijk handig als je op de vrijdagmiddag vanaf een uur of vier beschikbaar bent. Voor informatie hierover kun je terecht bij de leden van Dorpsbelangen of mailen naar dorpsbelangen@stedum.com.

Mathilde Feunekes
Dorpsbelangen Stedum

Bij de voorkant

De foto op de omslag vertoont iedere maand het gezicht van een of meerdere Stedumer(s). De foto hoort bij de rubriek STEDUM doet! waarin Susanna Lemstra Stedumers aan het woord laat over hun vrijwilligerswerk. Deze keer Brenda Tillema en Simone Zuidema (foto: Lydia Brookman). De rubriek STEDUM doet! vindt u op pagina 18.

Intocht Sinterklaas

25 November is het weer zover, de Sint komt aan in Stedum!

Om 10.30 uur kunnen jullie hem verwelkomen bij ons in de haven. Na de aankomst zullen wij in optocht door het dorp rijden. De Sint en zijn pieten zouden het leuk vinden om versierde steps, fietsen, skelters, enz. te zien! Doe je best en neem je versierde vervoermiddel mee naar de haven om zo aan de optocht deel te nemen.

Verder staat jullie in de haven nog een leuke verrassing te wachten waar iedereen aan mee mag doen!

We zien jullie graag 25 november om half 11 in de haven van Stedum.

de activiteitencommissie

Tijdelijk steunpunt IMG in Moarstee

Instituut
Mijnbouwschade
Groningen

Vragen over schade aan je woning door de aardbevingen of de afhandeling van de schade, Waardedalingsregeling of Immateriële Schade? Stichting Moarstee en Dorpsbelangen Stedum hebben samen met

het IMG (Instituut Mijnbouwschade Groningen) afgesproken dat je ze in de Moarstee kunt stellen. Het tijdelijke steunpunt van het IMG is voor alle inwoners van Stedum en omgeving.

Wanneer? Dinsdag 24 oktober van 9:30 tot 12:00 uur en ook op 21 november en 19 december. Op dat tijdstip is Addy (Hooijer) van het IMG aanwezig om je verder te helpen en je vragen te beantwoorden. Hij kan je ook ter plekke helpen bij het doen van een aanvraag (kosteloos).

Wil je een aanvraag Immateriële Schade doen? Dat kan vanaf november/december weer. Er kan dan een afspraak gemaakt worden om je daar thuis bij te komen helpen (kosteloos).

Addy's collega Yvonne (Wiltjer) schuift aan bij een gedeelte van de koffieochtend om in gesprek te komen met inwoners en heeft contact met Moarstee en Dorpsbelangen.

Ook als je zelf geen computer of DigiD hebt, ben je van harte welkom met je vragen en hulp bij een aanvraag. De medewerkers van het IMG hebben namelijk een laptop waarmee ze samen met je de aanvraag kunnen doen met daarbij je identiteitsbewijs.

Het IMG heeft ook nog op andere locaties inloopmomenten. Deze staan weergegeven op www.schadedoormijnbouw.nl/contact/steunpunten.

Of bel het gratis telefoonnummer 0800 4444 111 (ma t/m za 08:00-17:30 uur).

Lichtmaand Stedum 2023

Nu de zomer weer voorbij is en de herfst zijn intrede heeft gedaan, is daar het onvermijdelijke moment dat de donkere dagen weer voor de deur staan. En dat terwijl de zomer met lange, lichte dagen voor menigeen niet lang genoeg kan duren.

Om toch het gevoel van licht te creëren in heel het dorp, willen we graag een leuke activiteit organiseren in de vorm van een lichtmaand. Een maand lang geen duisternis, maar verlichting in de straten! De bedoeling is dat iedere straat - binnen de mogelijkheden - in de maand december een vorm van verlichting aanbrengt. Dat kan door de hele straat te verlichten, maar ook door het aanbrengen van verlichting in één van de tuinen als vertegenwoordiging van de straat. Uiteraard is het ook mogelijk om als individu mee te doen. Kies daarbij vooral een leuk thema! Dat thema is niet van tevoren vastgesteld, dus we hopen op een leuke verscheidenheid.

Een anonieme jury zal de verlichte creaturen vanaf 16 december beoordelen. Het is dus zaak dat de straat en/of tuin vóór die datum in gereedheid is gebracht. De jury zal oordelen op basis van drie categorieën, te weten: originaliteit, creativiteit en thema. Opgeven is hiervoor niet nodig. De jury laat zich graag verrassen.

de activiteitencommissie

Dorpsmaaltijd

Op donderdag 12 oktober hebben we weer samen gegeten in Zorgbuurderij de Heemen. We waren met zeventien personen en het was weer erg gezellig en erg lekker. Luuk maakte hachee: gewone en vegetarische. Daarbij rode kool, groentestoof, aardappels en rijst.

De volgende maaltijd is op donderdag 9 november om 18.00 aan de Bedumerweg 43. De kosten zijn 5 euro per persoon. Opgeven kan bij Mannie Hovenkamp per mail: manniehovenkamp@kpnmail.nl of per telefoon 0596-551309 of 06-51738079.

Mathilde Feunekes

Lokale Kunstwaren

In de etalage bij Thom Binksma op Kampweg 1 wordt in de maand november geëxposeerd door Zwanny Rijskamp.

Nieuws van BS De Klaver

We hebben op school een goede start van het schooljaar gehad. Op de eerste schooldag na de zomervakantie mochten de kinderen via de glijbaan het nieuwe schooljaar 'in glijden'.

Ook was er voor de nieuwe leerlingen die in de zomervakantie vier jaar waren geworden een stoetboom op hun allereerste schooldag. Deze traditie komt voor in onze regio. Stoet is Gronings voor "brood", de boom verwijst naar het verhaal dat de meester op zolder een 'stoetboom' had waar deze takken vanaf werden geplukt. Bij ons op school vinden we de stoetbomen terug in het schuurtje op het plein. Het idee achter de stoetboom is dat de kinderen aan het einde van hun eerste schooldag beloond worden voor lief zijn en gehoorzaamheid. Ook is het een soort van troostprijs; vanaf nu is het niet langer alleen maar spelen, maar moet er ook geleerd worden.

De leerlingen van groep 7 en 8 hebben in september meegedaan aan de kinderpostzegelactie. Elk jaar heeft de actie een thema. Dit jaar was dat: Laat ieder kind meedoen. Niet voor ieder kind is het vanzelfsprekend dat het thuis goed gaat en dat het mee kan komen op school. Met de opbrengst worden projecten ondersteund die kinderen weerbaarder maken, meer zelfvertrouwen geven, hun horizon verbreden en hen laten voelen dat ze er niet alleen voor staan. Samen laten we ieder kind meedoen, en zorgen we ervoor dat kinderen weer toekomen aan een positieve ontwikkeling, op school en daarbuiten.

Wat hebben onze leerlingen goed hun best gedaan tijdens de verkoopactie! Voor maar liefst € 3.345,50 zijn er kinderpostzegels, kaarten en andere spullen vanuit het aanbod verkocht. We willen hierbij namens groep 7 en 8 de deelnemers aan deze actie uit het dorp hartelijk bedanken.

Onze school doet in het kader van duurzaamheid momenteel mee aan een pilot waarbij het gft-afval wordt verzameld in een wormenkliko. We vinden het op school belangrijk dat het afval wat we hebben gescheiden wordt.

Hoe werkt een wormenkliko? Je voert de wormen bovenin de kliko met het gft-afval, maar ook krijgen ze af en toe papier, bladafval en lavameel. Onderin kan de wormenmest gemakkelijk geoogst worden met een tuinschepje door het opendraaien van de dop aan de achterzijde van de container. De wormenthee kun je aftappen met het kraantje.

Het verwerkingsproces om van het gft-afval wormenmest te maken duurt nog wel even, maar de belangstelling vanuit de leerlingen is gewekt. De leerlingen van groep 5 t/m 8 helpen mee om het verzamelde afval uit de klassen in de container te doen. Van wormenmest is bekend dat het rijk is aan micro-organismen en zorgt voor een hoge vruchtbaarheid en een juiste structuur van de bodem.

Wormenmest stimuleert het bodemleven. We gaan nog nadenken wat we met de wormenmest gaan doen.

Een hartelijke groet, mede namens de leerlingen en het team van BS De Klaver

Marisca Hageman, directeur

(foto: Arend Koenes)

In de Kijker

In deze rubriek worden nieuwe of minder bekende bewoners uit het dorp voorgesteld. Deze keer Jasper Tillema en Marije van der Laan, Ypey laan 1.

Sinds wanneer wonen jullie samen in Stedum?

“Sinds 1 september 2023.”

Waar zijn jullie geboren en/of hebben jullie je jeugd doorgebracht?

Jasper: “Ik ben geboren in Stedum en heb mijn jeugd ook doorgebracht in Stedum.”

Marije: “Ik ben geboren in Ten Post en heb mijn jeugd ook doorgebracht in Ten Post.”

Wat doen jullie in het dagelijks leven?

Jasper: “Ik ben docent Lichamelijke Opvoeding op een middelbare school.”

Marije: “Ik ben verpleegkundige bij een buurtzorg.”

Wat zijn jullie favoriete bezigheden?

Marije: “Ik hou van sporten, gezelligheid met vrienden en klussen.”

Jasper: “Ik hou van voetballen, gezelligheid met vrienden en klussen.”

Wat staat er bovenaan jullie wensenlijst?

Samen: “Dat ons huis naar wens afgebouwd wordt.”

Wat is het hoogtepunt uit jullie leven?

Samen: “Dat we een huis konden kopen in Stedum.”

Wat waren je eerste indrukken van het dorp?

Marije: “Stedum is een gezellig, actief en betrokken dorp.”

Waarom zouden jullie in Stedum willen bijdragen?

Jasper: “Ik ben trainer bij de voetbalvereniging.”

Marije: “Ik ben vrijwilligster in de voetbalkantine.”

Wat is jullie antwoord op de vraag van de vorige bewoner: “Zouden jullie mee willen helpen met de feestweek?”

Samen: “In de toekomst zouden wij wel een bijdrage willen leveren aan de feestweek.”

Welke vraag willen jullie de volgende nieuwe bewoner(s) stellen?

“Wat zou(den) je (jullie) een leuk thema vinden voor een feestavond?”

Afie Nienhuis

Rommelmarkt in het Hervormd Centrum

De rommelmarkt op 7 oktober heeft netto ongeveer € 1.800,- opgebracht. Iedereen die meegeholpen heeft om dit mooie resultaat te bereiken - of u nu dingen gekocht heeft of spullen ingebracht - hartelijk dank!

De bankjes van de Reindersstichting

Misschien zijn ze u al opgevallen, misschien heeft u er zelfs al even op gezeten: in het bos van Stedum aan het W.H. Reinderspad en op de begraafplaats van Westeremden zijn twee bankjes geplaatst, aangeboden door de G.E.D. Reindersstichting.

De Reindersstichting is opgericht in 1955 door de heer en mevrouw Reinders en draagt de naam van hun gestorven zontje Geert Edzard Reinders. Het doel van de Stichting is het financieel ondersteunen van activiteiten op sportief, cultureel of sociaal gebied, georganiseerd door verenigingen, clubs of groepen in de dorpen Stedum en Westeremden. Daarbij ligt de nadruk op activiteiten en projecten voor de jeugd.

Verder draagt de Reindersstichting zorg voor het onderhoud van de graven van de familie Reinders op de begraafplaats van Stedum en is zij sinds 2020 eigenaar van een perceel landbouwgrond aan de Lopsterweg te Stedum. Meer info over de stichting is te lezen op onze website: www.reindersstichting.nl

Dit jaar zijn er wat wisselingen in het bestuur, we hebben afscheid genomen van onze voorzitter Gerjan Blikker. Gerjan heeft zich vele jaren ingezet voor de Stichting en sturing gegeven in de noodzakelijke verandering van doelstelling en statuten, onze hartelijke dank daarvoor.

We zijn heel blij dat Carola Kruidhof bereid is de voorzittershamer over te nemen. Carola zat in Raad van Toezicht en haar plek is ingenomen door Ageeth van Baren uit Westeremden.

(op de foto: het bankje in Stedum)

Een goed moment om de leden van de Stichting aan u voor te stellen.

Op de bank (in Westeremden) onze nieuwe en vertrekkende voorzitter Carola Kruidhof en Gerjan Blikker. Vanaf links achter de bank Ageeth van Baren, Fokko Smit en Mien Slager, alle drie leden van Raad van Toezicht. Daarnaast Nico Schutter (penningmeester) en Ria de Vries (secretaris), beiden lid van het bestuur.

Mocht u informatie willen of een aanvraag willen doen, dan kunt u de bestuursleden benaderen of een mail sturen naar reindersstichtingstedum@gmail.com

Ria de Vries
Secretaris G.E.D. Reindersstichting

Energieneutraal Stedum

Op het industrieterrein bij Delfzijl is het Zonnepark Valgenweg verrezen. De gezamenlijke zeven energiecoöperaties van de gemeente nemen deel aan dit park. Op 19 oktober is het park officieel geopend. Zonnepark Valgenweg is een samenwerking van Groninger Seaports, Wirsol en EemsdeltaEnergiek: de verenigde zeven coöperaties. Iedere partij heeft 33% van de aandelen in het project. Het blijkt erg ingewikkeld om zoiets gefinancierd te krijgen en wij worden daarom gesteund door Windvogel, een landelijke coöperatie. Als StEC kunnen we meedoen door geld uit te lenen in de vorm van een langlopende lening. Wat overblijft na rentebetaling en aflossing wordt onder de coöperaties verdeeld. Daar kunnen wij weer mee verder en op die manier landt toch een deel bij de lokale partijen.

We hadden gehoopt dat de geproduceerde zonne-energie lokaal gebruikt kon worden in een local-for-local project; een methode om ook huishoudens stroom te leveren tegen kostprijs+, maar dat is financieel nu niet mogelijk. Daar streven we wel naar bij volgende projecten!

De gemeente heeft de coöperaties uitgenodigd voor een informatieavond over de mogelijkheden van een warmtenet. Dit zijn ontwikkelingen waar we nauw bij betrokken willen zijn; de technieken ontwikkelen zich in een rap tempo.

Mocht u ideeën hebben of vragen voor StEC mailt u ons dan op duurzaamstedum@gmail.com. U kunt natuurlijk ook lid worden en actief meedoen! Van harte welkom.

Fransje, Anja, Lydia, Johan en Arend
Stedumer Energie Coöperatie

SHS-najaarsbijeenkomst voor donateurs en belangstellenden op dinsdag 14 november 2023

Let op! Het is op een dinsdag en niet zoals gebruikelijk op een woensdag! Wij organiseren een Groningse middag- en avondbijeenkomst over Juvver Sien Jensema met medewerking van Jan Olthof en het streektaaltrio MagWel uit Middelstum.

Oud-Stedumer Jan Olthof gaat ons in het eerste deel vertellen over het leven van Juvver Sien aan de hand van een PowerPoint presentatie.

In het tweede deel gaat Jan een aantal verhalen vertellen over Juvver Sien, o.a. Houdje-wichter, Boer zien Bekeering, 't Gedruucht, Getuugen en Aalbert.

Als onderbreking tussen de verhalen is er muziek van MagWel (zie foto). MagWel is een streektaaltrio van het Groninger Hogeland en bestaat uit Henk Aikema (zang en gitaar), Henk de Vries (contrabas) en Annemarie Aikema (mondharmonica en zang). Het trio brengt hoofdzakelijk liedjes in het Gronings, over het mooie Groningerland, over verloren liefdes, jeugdherinneringen, enz. Het zijn gevoelige luisterliedjes afgewisseld door up tempo nummers, zowel eigen werk als liedjes van Ede Staal.

De bijeenkomsten worden gehouden in het Hervormd Centrum, Bedumerweg 8 te Stedum. Aanvang: 's middags om 13.30 uur en 's avonds om 19.30 uur. Iedereen is van harte welkom. De entreprijs is € 3,00 p.p. incl. koffie/thee en cake/ koek. Voor donateurs is de toegang gratis.

Jan Lalkens
Secretaris Stichting Historie Stedum

In beeld:

Stichting Vrienden van de Bartholomeüskerk Stedum

Elke maand staat er een stukje van de Stichting Vrienden van de Bartholomeüskerk Stedum in De Stedumer. Zij zijn één van de trouwste leveranciers van kopij en organiseren veel voor het dorp. Maar wie zitten er in de stichting en wat zijn hun drijfveren? Op deze vragen hoop ik een antwoord te krijgen als ik in gesprek ga met het bestuur, te weten: Luuk Tuinstra (voorzitter), Ype Jan Nienhuis (secretaris), Lucia Roorda (penningmeester) en Ida Rijskamp (oud-penningmeester en kerkrentmeester). Helaas kan Pieter 't Hart (bewoner van de naast de kerk gelegen voormalige hervormde pastorie, vicevoorzitter en algemeen lid) niet bij het interview aanwezig zijn.

*(op de foto v.l.n.r.: Pieter 't Hart, Ype Jan Nienhuis, Lucia Roorda, Ida Rijskamp en Luuk Tuinstra)
(foto: Carola Kruidhof)*

De stichting is voortgekomen uit het initiatief van de kerkrentmeesters van de Bartholomeüskerk. De kosten voor onderhoud van de monumentale kerk waren zo hoog dat het financieel steeds moeilijker te behappen viel. Een stichting kan door fondswerving meer geld genereren dan een kerkbestuur. Het bestuur van de Stichting werkt veel en goed samen met de kerkrentmeesters, maar de stichting is neutraal en dus niet kerkelijk.

Het in stand houden en onderhouden van de Bartholomeüskerk is één van de doelen van de stichting. Het promoten en uitdragen van het cultuurhistorische karakter van de kerk is een ander doel. Een belangrijke ontwikkeling in het promoten van de kerk naar buiten toe is de website www.bartholomeuskerkstedum.nl en de nieuwe folders van de kerk en de gewelfschilderingen. Zo wordt de naamsbekendheid van de kerk vergroot. Dit merkt het Stichtingsbestuur vooral door de toenemende bezoekersaantallen, ook vanuit het buitenland.

Naast het onderhouden en promoten van de kerk wil het bestuur van de Stichting de gebruiksmogelijkheden van de kerk vergroten. Daarvoor organiseert het een aantal vaste activiteiten door het jaar heen:

- Orgeldag Noord-Nederland: organisten kunnen zich inschrijven en dan tussen 10.00 en 16.00 uur een half uur op het orgel van de Bartholomeüskerk spelen.
- Open Torendag: hierbij mogen bezoekers onder leiding van een gids de toren beklimmen.
- Bartholomeüsdag: donateursdag, met dit jaar, vanwege het vijfjarig bestaan van de Stichting, een lezing over grafcultuur en kerkhoven.
- Open Monumentendag: algemene openstelling van de kerk, met de aanwezigheid van enkele gidsen.
- 'Sterren op Het Hoogeland': een driedaags kunst- en cultuurarrangement, waarbij toeristen uit heel het land door het Hogeland fietsen en onder andere de Bartholomeüskerk bezoeken.
- Zaterdagmiddagopenstelling van de kerk van april tot en met oktober, tussen 13:00 en 16:00 uur, waarbij een gastheer aanwezig is.

Los van bovenstaande activiteiten en openstellingen kunnen bezoekers op eigen initiatief bij één van de sleuteladressen rondom de kerk de sleutel halen en de kerk bezoeken, of door de kerk rondgeleid worden door een gids.

Veel dorpen in de omgeving hebben kerken uit dezelfde periode en in dezelfde bouwstijl, maar de Bartholomeüskerk heeft een aantal onderdelen die veel andere kerken niet hebben, zoals het grafmonument voor Adriaan Clant en de oudst gedateerde luidklok van de provincie Groningen, de Mariaklok. Wel zijn aan de kerk in de loop der jaren aardig wat onderhoudswerkzaamheden verricht om één en ander in stand te houden. Onlangs is de kerktoeren versterkt en de restauratie van het kerkorgel is nu in voorbereiding. Hiervoor is een aparte werkgroep opgericht met leden van het stichtingsbestuur, maar ook organisten en een fondswerver. Voor de orgelrestauratie is er een orgelbouwadviser die het langdurige proces begeleidt. Momenteel is de adviseur de bouwgeschiedenis van het orgel in kaart aan het brengen. Hij reist stad en lande af om allerlei archieven te raadplegen om op basis daarvan advies te geven hoe het orgel gerestaureerd moet worden.

De Bartholomeüskerk is primair een godshuis. Tegenwoordig komen echter ook veel bezoekers in de kerk voor een andere beleving van de kerkruimte. Dit lees je ook terug in het gastenboek en hoor je van bezoekers. Elk jaar bezoeken gemiddeld duizend bezoekers de kerk.

Vooraf de binnenkant van de toren, met de binnentoren, vinden de bezoekers prachtig; ze hebben zoiets imposants vaak nog niet eerder gezien. Deze binnentoren is uniek in Nederland. Vaak vragen ze of ze ook even bij het torenuurwerk mogen kijken. Het uurwerkhuisje, met het tikken van het mechanisme en de slinger, laat monden open vallen van verbazing.

Naast de activiteiten die elk jaar georganiseerd worden wil het bestuur van de Stichting in de toekomst de activiteiten voor haar donateurs verder ontwikkelen. Mogelijkheden hiervoor zijn excursies naar andere soortgelijke kerken of monumenten in de omgeving. Daarnaast wil het bestuur het culturele karakter van de kerk meer uitdragen, met concerten van bijvoorbeeld kleine koren en muziekgezelschappen, of een kunstexpositie. De stichting telt nu zo'n 165 donateurs, die bijna allemaal uit het dorp of uit omliggende dorpen komen. Een aantal donateurs komt zelfs van buiten de provincie, tot in het midden van het land. Voor 10 euro kun je al donateur zijn. De meeste donateurs geven 10 of 25 euro, maar sommigen geven meer, zeker wanneer zij interesse hebben in (kerk)geschiedenis en de culturele waarde van monumenten. Dit wordt zeer op prijs gesteld door de Stichting.

De Bartholomeüskerk is het oudste gebouw van het dorp en is altijd het middelpunt geweest. De geschiedenis van de kerk, het dorp, de borg en zijn families zijn met elkaar verweven. "Eigenlijk zou elke Stedumer donateur moeten zijn van Stichting Vrienden van de Bartholomeüskerk, aangezien het voortbestaan van de kerk van algemeen belang voor het dorp, en dus voor elke Stedumer, is."

Tot slot onthult het bestuur nog dat ze bezig zijn met de voorbereidingen voor een groot evenement in het kader van het 400ste geboortjaar van Rombout Verhulst, de bekende beeldhouwer die naast het praalgraf voor Adriaan Clant het grafmonument voor Anna van Ewsum van de borg Nienoord heeft gemaakt. Meer weten? Hou de stukjes van Stichting Vrienden van de Bartholomeüskerk hier goed in de gaten!

Nicole Hoofs

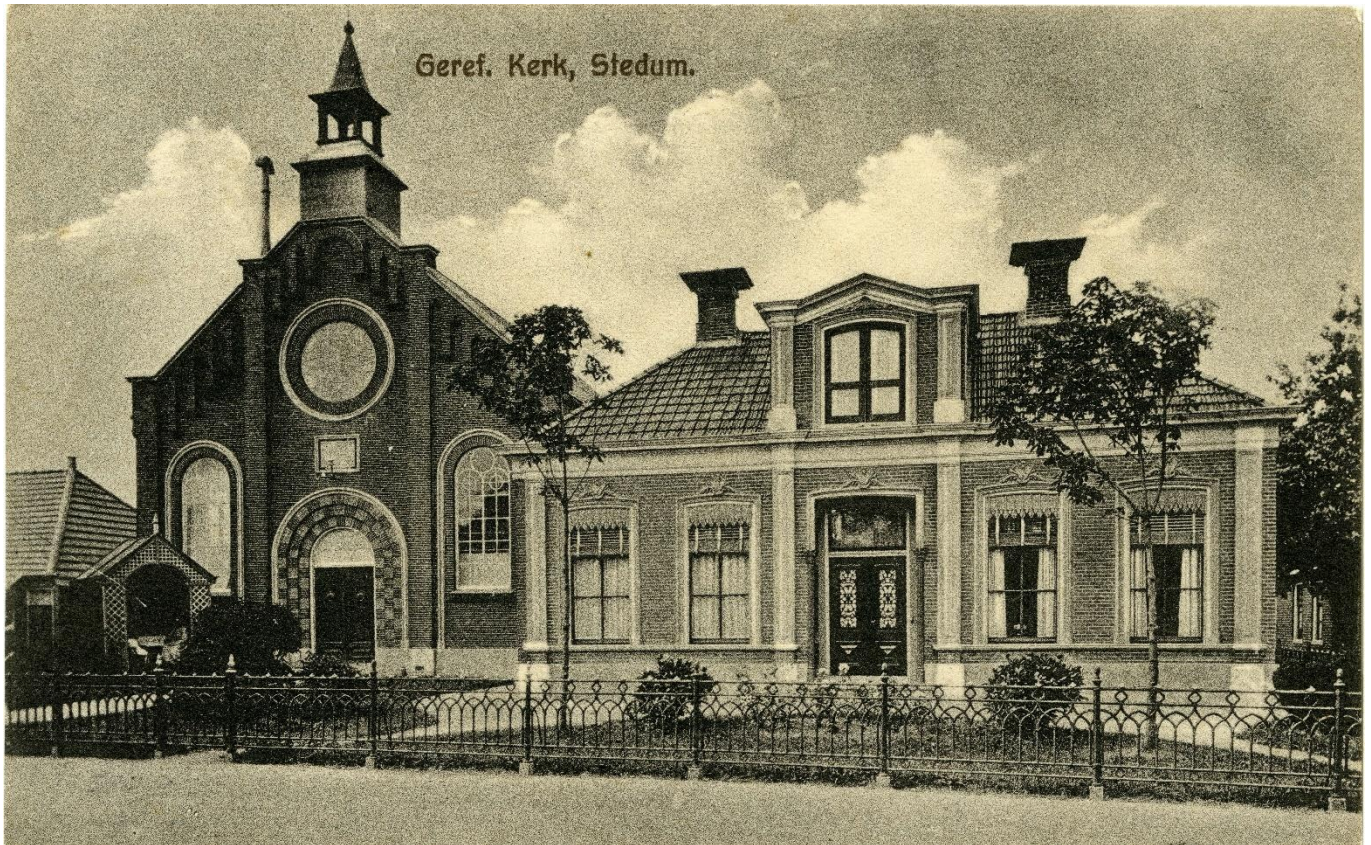
Bolchrysantenverkoop

Op 15 september zijn er in Stedum en omgeving heel wat bolchrysanten verkocht. De opbrengst (1.123 euro) is bestemd voor het maken van De Stedumer. Alle kopers, mensen die een gift gaven en mensen die meehielpen: van harte bedankt!

Mathilde Feunekes
Dorpsbelangen Stedum

Foto van vroeger

(foto: Gereformeerde kerk 1876 en pastorie 1876 – 1965)

Met de Reductie van Groningen was in 1594 het pleit beslecht. Prins Maurits veroverde Groningen en daarmee werden Groningen en de Ommelanden protestants. Katholieke erediensten werden verboden en katholiek bezit werd onteigend. Dat gold ook voor de Bartholomeüskerk van Stedum.

In 1834 vond een afscheiding plaats van de Hervormde kerk o.l.v. dominee Hendrik de Cock (1801- 1842) uit Ulrum. Hendrik de Cock was ook direct betrokken bij de afscheiding in Stedum in 1836. Die samenkomst vond plaats op een boerderij. Samenkomsten werden door de overheid niet toegestaan. Tot 1844 werden samenkomsten georganiseerd op woonadressen van gemeenteleden. Daarna kreeg de gereformeerde gemeente vergunning samen te komen bij een ouderling aan de Clantstraat. De gemeente telde toen 66 leden. Na een brand werd op dezelfde plaats een nieuwe kerkschuur gebouwd, die tot 1876 dienstdeed.

De kerk en pastorie aan de Bedumerweg werden in 1876 gebouwd. In 1890 werd het orgel geplaatst. In 1919 werd vergaderruimte achter de kerk gebouwd die in 1928 werd uitgebreid. De pastorie is in 1965 afgebroken en vervangen door nieuwbouw.

In 2004 zijn de Gereformeerde, Nederlands Hervormde en Lutherse kerken gefuseerd tot de Protestantse Kerk in Nederland, PKN.

André de Graaf
Stichting Historie Stedum

HET WITTE HUIS

Als je later nog eens gaat kijken
zitten er konijnen in het gras.
Zie je vele bloemen prijken
daar waar wit geverfde baksteen was.

De eerste keer toen je ging kijken
waren de kleuren wel wat fel.
Dat het mooi werd moest nog blijken.
Gemotiveerd dat was men wel.

Nu zie je een hond uitgedrukt in lijnen
en een vlinder langzaam verschijnen.
Ontwaar je een kat, spinnen, de namen
van de schilders die hier kwamen.

Eldert Ameling

(foto: Brigitta Prechtl)

VOORUIT- EN TERUGBLIK

Daar gaat het dak eraf.
Dwars door de zolder heen zien we
hen nog in verbeelding zitten, oom Auko
en tante Reina op hun nette fijne stoelen.
En dan een beeld van de bewoners
van later, de kinderen spelen in de kamer.
En met het breken komt er stof.
Een stofwolk verdrijft het tafereeltje,
de herinnering die vervaagt.
De grijper hapt en hapt en neemt
en neemt.

Eldert Ameling

(foto: Eldert Ameling)

(foto's: Lydia Brookman)

STEDUM doet!

We zijn dit keer op bezoek bij Brenda Tillema en Simone Zuidema die samen een Kledingruilbeurs organiseren. De opbrengst van dit leuke evenement is voor het goede doel: het Bogakamp in Roemenië.

Bij het ter perse gaan van deze Stedumer is de beurs al geweest, maar op het moment van het interview zijn de voorbereidingen nog in volle gang. Een mooi moment dus voor een uniek kijkje achter de schermen.

Het idee voor de Kledingruilbeurs komt van Brenda. “Maar ik heb het niet zelf bedacht, hoor”, voegt Brenda gelijk lachend toe. Ze heeft het idee van Sauwerd overgenomen en dacht, wat ze daar kunnen, kunnen we in Stedum minstens net zo goed.

Ze organiseert de beurs nu voor de derde keer. De eerste keer was in 2016, de tweede keer in 2019. Beide keren ging de opbrengst naar de Stichting Help Afrika die projecten ondersteunt in Kenia. Dit keer gaat het geld naar het Bogakamp in Roemenië (waarover verderop in dit interview meer).

Hoe werkt het?

“Voor een kledingstuk dat je vooraf inlevert, krijg je een wasknijper en dat is op de kledingbeurs ons wettelijk betaalmiddel,” licht Brenda toe. “Je kunt maximaal tien wasknijpers krijgen, maar je mag gerust meer inbrengen. Als je geen kleding inbrengt, kun je wasknijpers kopen voor één euro per stuk.”

De hapjes en drankjes tijdens de beurs worden wel gewoon in euro's afgerekend. “Er staat eveneens een grote pot bij de uitgang”, vervolgt Brenda, “daar kun je die avond wat geld instoppen. Wat denk je van een tientje? Niet veel geld voor al het moois dat je waarschijnlijk mee naar huis gaat nemen!”

Alle opbrengst gaat naar het goede doel. Vorige edities van de Kledingruilbeurs brachten zo tussen de 500 en 650 euro op. De overgebleven kleding werd deels verkocht via een tweedehands winkel en bracht nog eens voor 350 euro op. Het zijn bedragen waar het goede doel van dit jaar – Bogakamp in Roemenië – echt wel iets mee kan doen!

Veiling

“Dat was hilarisch”, roepen Simone en Brenda, “vanuit de zaal werd geboden met wasknijpers. Zeventien wasknijpers voor een jurkje van King Louie bijvoorbeeld.” Tussen alle ingebrachte kleding zit namelijk ook mooie merkkleding of rariteiten. Die komen niet in de rekken te hangen, maar worden bij opbod verkocht tijdens een veiling die vooraf wordt gegaan door een heuse modeshow.

Herinnering

Waarom er nu weer een beurs wordt georganiseerd, heeft diverse redenen. Eerder kon niet vanwege Corona. “Ik kreeg via Facebook een herinnering met foto's van de vorige Kledingruilbeurs,” legt Brenda uit. “Ik dacht nog, ga ik dit delen? Want ja, als ik dat doe, zijn er vast mensen die vragen wanneer het weer komt.” En zo geschiedde. Brenda deelde het bericht en de berichtjes stroomde binnen: wanneer is de volgende?

Maar ook: het was zo leuk, ik wil wel helpen als je het weer gaat doen!

Bogakamp

Inmiddels is Brenda niet meer actief binnen de Stichting Help Afrika, dus was het even de vraag naar welk goed doel de opbrengst dit keer zou gaan. Dat doel bleek snel gevonden: enkele jaren geleden zijn Simone Zuidema en Brenda Tillema samen als vrijwilligers naar het Bogakamp in Roemenië geweest.

Armoede

Hoewel Roemenië al lang behoort tot de EU is er een enorme armoede in het land en dat gaat gepaard met hoge werkloosheid en veel alcoholisme.

“Dit is een soort vakantiecamp waar kinderen van 6 tot een jaar of 17/18 uit heel arme gezinnen een weekje onbezorgd vakantie kunnen houden,” vertelt Simone. “Het Bogakamp is opgezet door de stichting Familie Sponsor Plan Roemenië. En hoe wij erbij betrokken zijn geraakt? Dat is eigenlijk gekomen door mijn Ome Henk, Henk Emmelkamp. Hij had eind jaren '90 een Roemeense collega die zich inzette zich voor een weeshuis en die zei: ga eens mee, dat is echt iets voor jou.”

Onbezorgd

Zo gezegd, zo gedaan. Henk Emmelkamp was eerst actief voor het weeshuis, maar al snel kwam het plan om het Bogakamp te bouwen: een plek waar kinderen een onbezorgde week vakantie konden vieren. Kinderen die uit zeer schrijnende situaties kwamen, zoals dakloos of enorme armoede. Zij kregen zo ook een weekje vakantie van een zware thuissituatie.

En oom Henk timmerde mee aan de kantine, de keuken en meer. Van lieverlee werd de hele familie erbij betrokken. De ouders van Simone gingen vanaf 2010 vrijwel ieder jaar naar Roemenië en vader Zuidema timmerde vrolijk mee met Henk. Bijna als vanzelf ging Simone op een keer mee, net als haar schoonzus Janine Zuidema-Ausema.

“Mijn dochter Marije ging trouwens eerst mee, ik ging pas na haar. Wel bijzonder hoor, dat een kleinkind met opa en oma mee gaat om te helpen. In 2019 ging ik voor de eerste keer. Marije ging ook weer mee, samen met haar vriend, Jasper Tillema. En zo kwam Brenda er dus bij!”

Strijkstok

Het mooie van dit soort kleinschalige hulp is, dat mensen rechtstreeks geld afleveren op de plek waar het moet komen. Er blijft niets aan de strijkstok hangen. “Je ziet direct wat ze ermee doen. Medicijnen kopen, soms kleding of uitstapjes betalen, eten en fruit. En het is echt nodig, hè?” Simone went zich tot Brenda: “Weet je nog dat jongetje dat het zo koud had? Hij had alleen een korte broek aan. Hij kreeg een warme lange broek en toen bleek dat hij geen onderbroek had. Daar was thuis geen geld voor.”

Beius

Het Bogakamp ligt zo'n twintig kilometer buiten Beius, in een prachtig gebied in het westen van Roemenië. “De ochtend begint altijd met gymnastiek. Dan staan al die kinderen buiten en er is een vrijwilliger die ze begeleidt”, aldus Simone. “Dan krijgen ze ontbijt en is er Bijbelstudie. De vrijwilligers gaan dan aan de poets – daar zijn wij dan voor – en na de studie is er tijd voor allerlei activiteiten.”

Optutten

Brenda nam haar kapperspullen mee, want ze vermoedde dat deze kinderen niet vaak een kapsalon van binnen hadden gezien. En hoe leuk zou het zijn als de meisjes zich lekker konden optutten?

Maar dat was nog geen gelopen race. De Roemeense tieners durfden zich niet zo maar door haar te laten knippen. Totdat een jongen zo stoer was haar te vragen of ze ook “een lijn in zijn haar kon zetten” met de tondeuse. Natuurlijk kon ze dat. Het resultaat was er naar, en vervolgens stonden de kinderen de rest van de week in de rij bij Brenda.

Blij

“We hebben vorige keer ook dertig toilettasjes met spulletjes meegenomen,” zegt Brenda. “We bedachten dat de meisjes daar vast zelf geen spulletjes zouden hebben en dat was inderdaad zo. Het was fantastisch om te zien hoe blij ze er mee waren!”

Dat de kinderen echt een week vakantie hebben en even helemaal uit hun ellendige toestand zijn, is de beste beloning aldus Brenda en Simone.

Particulieren

Bijzonder is ook dat het hele project draait op geld van particulieren. Soms geven mensen rechtstreeks aan de Stichting Familie Sponsor Plan of via collecties van de kerken in Stedum en omgeving. Naast financiering van het Bogakamp worden ook nog eens 150 gezinnen gevoed die op geen enkele andere manier worden geholpen.

Vriendschap

Brenda en Simone zetten zich graag in voor het project en beleven zelf ook plezier aan. “Het is een prachtige omgeving, de kinderen zijn leuk en eigenlijk kun je er verder zelf niks, want er is zelfs geen internet,” aldus Simone.

“Omdat onze kinderen verkering hebben, zijn we al met elkaar verbonden. Maar omdat we samen in Roemenië geweest zijn, zijn we ook echt vrienden geworden”, besluit Brenda. En nu maar hopen dat de Kledingruilbeurs weer een mooi bedrag oplevert dat ze volgend jaar in de zomer weer naar Roemenië kunnen brengen.

Plezier

Tot slot geeft Brenda nog aan dat de rubriek STEDUM doet! ècht klopt, ook voor dit project. “Als je in ons dorp iets wilt organiseren, zijn er altijd wel mensen die mee willen helpen. Dat geldt zeker ook voor deze beurs. De een wil soep maken, de ander helpt met inrichten van de zaal, de volgende neemt stokbrood mee. Stedum doet het echt met elkaar. En ja, iemand moet beginnen en nu ben ik dat toevallig. Maar ik doe het niet voor mezelf en ik hoef er niks aan te verdienen. En het is gewoon leuk om met elkaar iets voor een ander te doen. We hebben bovendien nog eens veel plezier, dus mooier kan het eigenlijk niet.”

In de volgende Stedumer kun je lezen hoe de Kledingruilbeurs is verlopen en wat de opbrengst is geweest.

Susanna Lemstra

Mocht je de Kledingruilbeurs gemist hebben en wil je graag iets doneren aan bijvoorbeeld het Bogakamp, kijk dan op www.fsrom.nl. Daar vind je ook informatie over de Stichting Familie Sponsor Plan Roemenië.

STEDUM Doet! vestigt de aandacht op het belang van vrijwilligerswerk. Vrijwilligers zijn immers het kloppend hart van veel activiteiten. Ook Stedum kent vele vrijwilligers, die vaak op de achtergrond blijven maar een belangrijke rol spelen om de boel draaiende te houden. In deze rubriek geven we ze een gezicht.

Jubileum Schutters

De schuttersvereniging is opgericht op 1 november 1973 in het café 'het oude Raedhuys'. Een heuglijk feit dit 50-jarig jubileum. Sinds 2015 heeft de vereniging een eigen clubhuis en wel tezamen met de IJsvereniging, Tennisvereniging en Scouting in Moarstee. Ter gelegenheid van dit 50-jarig jubileum geeft de schuttersvereniging een receptie op vrijdag 3 november van 19.30 - 22.00 uur. Alle oud-leden en eenieder die de schuttersclub een warm hart toedraagt zijn deze avond van harte welkom. Zaterdag 4 november hebben de schutters en hun partners een gezellige avond Voor en Door Schutters.

het Bestuur

Nieuws van de Stichting Vrienden van de Bartholomeüskerk Stedum

Stichting Vrienden van de Bartholomeüskerk heeft naar aanleiding van haar deelname aan de Rabo ClubSupport € 250,- ontvangen. Dit bedrag komt ten goede aan de restauratie van het orgel. Graag wil het Stichtingsbestuur iedereen bedanken die via de ClubSupport op de Stichting heeft gestemd.

Verder laten wij u weten dat de automatische incasso van uw donateursbijdrage aan de Stichting van dit jaar zal worden afgeschreven in de eerste twee weken van november.

Ype Jan Nienhuis

secretaris Stichting Vrienden van de Bartholomeüskerk Stedum

P.S. Op zaterdag 28 oktober is onze Stichtingskerk dit jaar voor het laatst op zaterdagmiddag geopend, dus bent u nog nooit binnen geweest, grijp dan uw (voorlopig laatste) kans!

De Pollepel 46

Recept: Camping-kip (4 personen)

In ongeveer 30 minuten klaar. Heerlijk met gebakken aardappel schijfjes of frietjes en salade.

Benodigheden:

- * 1 pakje Franse champignonsoep (Honig)
- * 900 gram kipfilet blokjes
- * 4 pakjes Boursin
- * knoflookpoeder
- * kipkruiden

Bereidingswijze:

- * Snijd de kipfilet in blokjes en kruid ze met wat knoflookpoeder en kipkruiden.
- * Bak het plus minus 10 minuten.
- * Doe in een pan de Franse champignonsoep (water toevoegen tot een papje).
- * Voeg de Boursin toe aan de soep totdat er een egaal sausje ontstaat.
- * Voeg de kipfilet toe aan het geheel.
- * Bak de aardappeltjes of frietjes.
- * Serveer de camping-kip op een bord, samen met de gebakken aardappeltjes (frietjes) en salade.

Uw smaakpapillen zullen feestelijk worden beloond.

Eet smakelijk.

Bij deze geef ik de pollepel door aan Andries de Vries.

Ilona de Jong-Smallenbroek

In de pollepel komt een favoriet recept van een dorpsgenoot, liefst met foto's. De pollepel wordt daarna doorgegeven aan de volgende, bij voorkeur iemand uit dezelfde straat (alleen degenen die dat willen natuurlijk en er mogen ook meerdere gezinsleden de pollepel krijgen).

De volgende pollepel graag uiterlijk 15 november inleveren via een e-mail naar: destedumer@gmail.com.

Agenda jaarvergadering Oranjevereniging en IJsvereniging

Op dinsdag 21 november is er de Jaarvergadering van de Oranjevereniging tezamen met de IJsvereniging in Moarstee.

Aanvang 20.00 uur.

Agenda Oranjevereniging:

1. Opening
2. Notulen en Jaarverslag
3. Financieel verslag
4. Kasnazieners zijn Peter Verduijn en Alie Santing
5. Benoeming nieuwe kasnazieners
6. Lichtjes op oorlogsgraven 24 december
7. Vooruitblik 2024
8. W.v.t.t.k.
9. Rondvraag
10. Sluiting

Agenda IJsvereniging:

1. Opening + vaststellen agenda
2. Mededelingen/Ingekomen stukken
3. Notulen vorige vergadering *
4. Jaarverslag
5. Financieel Verslag
6. Verslag kasnazieners (N. Schutter en J. Harkema)
7. Contributie 2023/2024
8. Aftreden bestuurslid P. Verduijn / nieuw bestuurslid?
9. Steemer Omloop?
10. Vrij schaatsen Kardinge
11. W.v.t.t.k. / rondvraag
12. Sluiting

*De notulen d.d. 15-11-2022 liggen vanaf een uur voor aanvang van de vergadering ter inzage bij Moarstee.

Bericht van de Uitvaartvereniging Stedum

Door persoonlijke omstandigheden heeft Klaas Pilon tussentijds afscheid moeten nemen van het bestuur van de uitvaartvereniging. Gelukkig zijn we erin geslaagd opvolging voor zijn taken binnen het bestuur te vinden. Arend en Frieda Laning zijn bereid gevonden om de ledenadministratie en de financiële administratie op zich te nemen. Heike Smit heeft positief gereageerd op het verzoek om de plaats van Klaas als drager in te nemen. Verder zijn alle taken die Klaas in de afgelopen jaren op zich had genomen onder verschillende bestuursleden en dragers verdeeld.

We zijn Klaas heel dankbaar voor alles wat hij gedurende lange tijd voor de vereniging en voor het dorp heeft gedaan. We wensen hem en zijn vrouw veel sterkte in deze periode van ziekte. Op de jaarvergadering die in het voorjaar van 2024 wordt gehouden zullen we op passende wijze officieel afscheid van hem nemen.

Albert Haak

bestuur Uitvaartvereniging Stedum

Burrata

Mijn naam is Yoni Rooseboom en ik ben werkzaam bij de melkveehouderij van Peter Bijen. Naast het verzorgen van de kalfjes maak ik op traditionele wijze burrata. Burrata is een romige kaas afkomstig uit Puglia, Zuid-Italië. Het lijkt een beetje op mozzarella, maar de kaas is veel smeuïger en romiger. Oorspronkelijk wordt burrata met buffelmelk gemaakt, maar ik gebruik melk van de blaarkop, een oud Groninger koeienras. Afgelopen zomer had restaurant De Basilië in Appingedam onze burrata op de kaart staan. Je kunt deze verse kaas bijvoorbeeld eten als bijgerecht bij een pastagerecht, op een pizza of in een salade.

Voor een bakje met twee burrata's vragen we € 6,00. Ze wegen ongeveer 45 gram per stuk. Dit kan variëren aangezien ik ze met de hand maak.

Wilt u ook eens burrata bestellen of heeft u vragen, neem dan gerust contact met mij op via melkproductenbijen@hotmail.com.

Yoni Rooseboom

Voedselbank Eemsdelta vraagt vrijwilligers voor decemberactie!

Op vrijdag 8 en zaterdag 9 december houdt de Voedselbank Eemsdelta weer een grote inzamelingsactie. De voorbereidingen hiertoe zijn inmiddels gestart. Nagenoeg alle supermarkten in de gemeente Eemsdelta hebben hun medewerking toegezegd.

We houden deze actie omdat onze voorraden in het magazijn zijn afgenomen. Dit wordt mee veroorzaakt doordat we steeds minder producten ontvangen van de supermarkten. Ook de supermarkten zetten acties in om voedselverspilling tegen te gaan....

Wekelijks verstrekken we zo'n 150 gratis voedselpakketten. Dit betekent dat per week ongeveer 3.000 - 3.500 producten ons magazijn aan de Waddenweg in Delfzijl verlaten.

Om onze broodnodige voorraden aan te vullen hebben we voor deze inzamelingsactie ongeveer 200 vrijwilligers nodig. Hiervoor willen we jouw hulp inschakelen.

Onze oproep: we zoeken vrijwilligers die zich minimaal twee uur beschikbaar willen stellen voor deze inzamelingsactie. Per supermarkt worden minimaal twee vrijwilligers - in blokken van twee uur - ingepland. Eén vrijwilliger voor het uitdelen van een flyer bij de ingang en één vrijwilliger bij het in ontvangst nemen van de producten, na de kassa.

De inzamelingsactie vindt plaats op vrijdag 8 en zaterdag 9 december 2023.

Graag ontvangen we je aanmelding onder vermelding van je naam, woonplaats, e-mailadres, mobiel nummer, tijdvak(ken) en welke dag(en) en in welke supermarkt(en) je ons wilt helpen via e-mail: decemberactie@voedselbankeemsdelta.nl

Ben je niet in de gelegenheid, dan mag je ons uiteraard ook financieel steunen.

Ook hiermee zijn we erg geholpen!

Ons bankrekeningnummer: NL80 RABO 0122 2957 30

o.v.v.: donatie decemberactie.

Alvast bedankt, ook namens onze klanten.

Jan van Heerde

Voedselbank Eemsdelta

Oog voor voedsel * Hart voor mensen

STEUN ONZE INZAMELINGSACTIE

VOEDSELBANKEN.NL
Eemsdelta

Wat hebben we nodig:
Houdbare melk
Koffiemelk
Pannenkoekmeel
Thee Suiker Ranja
Groenten in blik of pot
Soep (pakjes of blik)
Macaroni Spaghetti Rijst
Mix voor de pasta's
Hagelslag
Jam
Pindakaas

Financieel steunen is ook helpen.
U kunt uw bijdrage overmaken op bankrekeningnummer:
NL80 RABO 0122 2957 30
of scan de QR-code

Voedselbank Eemsdelta

www.voedselbankeemsdelta.nl

Stam actief met wadlopen en appeloogst

Elke derde vrijdag van de maand komt een groep volwassenen bijeen onder de vlag van de Struners om iets te doen met waar scouting voor staat. Uit het korte verslag van de activiteiten van september en oktober blijkt wel hoe breed dat terrein is. De volgende bijeenkomst is op vrijdag 10 november om 19.30 uur in Moarstee. Van harte welkom om een kijkje te komen nemen!

Op zaterdagmorgen 9 september werd er een zwerftocht gedaan op het wad, vanuit Noordpolderzijl. Een van de stamleden kon ons als wadloopgids in opleiding begeleiden, wat erg leuk was.

De omstandigheden waren ideaal, en zo kon er onderweg zelfs gezwommen worden, nadat de eerste modder overwonnen was. Dat is trouwens nog best lastig, als je wegzakt heb je wel iemand anders nodig om je uit het moeras te trekken. Scouting houdt o.a. in dat je elkaar helpt, en dat kon hier goed in praktijk worden gebracht. Iedereen was erg enthousiast over deze activiteit. We denken het

nog eens te herhalen op vrijdagavond met zonsondergang, samen met de groep jeugd van 15-18 jaar.

Het samen optrekken hebben we van 22-24 september ook gedaan op het minikamp in Zevenhuizen. Stamleden mogen mee kamperen (eventueel in camper of caravan) en steken waar mogelijk de handen uit de mouwen.

Op 13 oktober staken we letterlijk de handen uit de mouwen en zaten gezellig met elkaar om tafel om appels te snijden. Deze avond was gewijd aan fermentatie, het op natuurlijke wijze omzetten van voedsel. Met de appeloogst van een aantal stamleden werd dat dus cider maken. Dat is best veel werk als je de appels zelf perst. Wassen, snijden, hakselen en persen leverde 15 liter sap op. Dat staat nu cider te worden.

Er werd ook ambachtelijk gemaakte cider geproefd. Slechts een van de vier soorten leverde blijde gezichten op. De andere drie gaven met toevoegingen van braam en vlierbes onverwachte associaties, zoals zweet en zeep. We hopen natuurlijk straks opnieuw een proeverij te organiseren, maar dan van de eigen cider, met hopelijk goede associaties. Maar dat is nog even afwachten.

Hebt u zin om een keer zo'n avond mee te maken of een idee voor een leuke avond? Informeer via secretaris@struners.nl of lies.oldenhof@perivert.nl naar volgende bijeenkomsten.

Lies Oldenhof
scouting de Struners

sportbewegingsportbewegingsportbewegingsportbewegingspor

Steemer Open!

Beste dartliefhebbers,
Het is tijd om je pijlen te slijpen en je gooitechniek te perfectioneren, want we nodigen je uit voor hét darttoernooi van Stedum!

Datum: 18 november 2023

Tijd: 19:00 - 01:00 uur

Locatie: Trefpunt Stedum, Bedumerweg 32

Info: Het toernooi staat open voor spelers van alle niveaus, dus of je nu een beginner bent of een doorgewinterde professional, iedereen is welkom! Let op: er is een maximum aantal deelnemers namelijk 32. **VOL = VOL!**

Inschrijfgeld: € 10, dit bedrag zal gaan naar het goede doel "Klimmen tegen MS".

Prijzen: Er zijn geweldige prijzen te winnen voor de topplaatsen, evenals een poedelprijs voor de nummer laatst.

Aanmelden: Meld je aan d.m.v. een mail te sturen naar jaspertillema@home.nl.

Support: Ook de mensen die geen pijltjes willen gooien zijn ook van harte welkom, om een drankje te drinken en/of de deelnemers aan te moedigen.

Tombola: Aan het eind van het toernooi zal er nog een tombola plaatsvinden. Alle opbrengsten zullen gaan naar het goede doel!

Jasper Tillema

Uitnodiging vrije schaatsmiddag in Kardinge!

Wat super zou het zijn als we dit jaar ook weer met een grote club Stedumers een gezellige schaatsmiddag/avond kunnen organiseren in Kardinge.

IJsvereniging Stedum, in samenwerking met Natuurijs KNSB, nodigt daarom alle leden van IJsvereniging Stedum uit om **zaterdag 25 november** a.s. mee te gaan schaatsen in Kardinge. De vrije schaatstijden zijn van 16.30 - 18.30 uur.

Je moet je hiervoor zelf aanmelden op de site:

<https://www.knsbgroningen.nl/natuurijs/schaatsdagen>

Zodra je je gratis e-ticket(s) hebt gereserveerd kun je de opgave bij ons doorgeven.

(Let op! wees er tijdig bij want, vol=vol bij Kardinge) Vergeet niet je (geprinte) e-tickets mee te nemen naar het evenement. Bij de toegang van het evenement zullen de e-tickets worden gecontroleerd op geldigheid.

We verzamelen bij het haventerrein en vertrekken dan om 16.00 uur.

Voor alle kinderen onder de 8 jaar vragen wij wel een begeleider mee.

Voor de gezelligheid en om met niet teveel auto's die kant op te gaan vragen wij jullie om te gaan carpoolen vanaf de haven (uiteraard niet verplicht).

Opgave om gezamenlijk te gaan kan gemaïld worden naar matmirvast@gmail.com

Graag bij opgave je naam, leeftijd bij kinderen, mobiel nummer, wel/geen auto/chauffeur + aantal zitplaatsen van de auto vermelden (graag vóór maandag 20 november a.s.).

We vertrekken om ongeveer 18.45 uur vanaf de parkeerplaats bij Kardinge weer richting Stedum.

N.B: Vergeet niet de e-ticket, je ledenkaart van IJsvereniging Stedum (kan controle op zijn bij Kardinge), muts of helm, handschoenen (verplicht in Kardinge) en schaatsen mee te nemen! Schaatsen huren kan daar ook, dat is dan voor eigen rekening.

Wij kijken uit naar jullie aanmeldingen en een gezellige schaatsbeleving in Kardinge!

Vervolg data vrij schaatsen Kardinge (verdere info volgt weer via De Stedumer):

- zaterdag 30 december 2023 (inclusief toertocht met medaille voor de jeugd in de leeftijd van de basisschool)
- zaterdag 17 februari 2024

(Ben je nog geen lid van IJsvereniging Stedum en wil je dat wel graag, dan kan dit ook geregeld worden bij je opgave, graag dit er apart even bij vermelden)

Mirjam Vast

Secretaris IJsvereniging Stedum

Stemer Wielren Tocht 2023

De laatste zondag in september staat al sinds 2009 jaar na jaar bij de racefietsliefhebbers Oet Steem (en omgeving) op de wielrenkalender.

Dé dag van de Stemer Wielren Tocht (SWT), het afsluiten van het wielerseizoen met appeltaart, veel slagroom en na afloop een hapje en drankje in de Vlasschuur. Wat wil je als liefhebber van het goede fietsleven nog meer.

De 13e editie op 24 september was er één met een extra feestelijk tintje, want het was eveneens de 'onthulling' van het nieuwe wielertenuue. Met behoud van de traditionele kleuren rood, blauw en wit van hoofdsponsor Klimaatgroep Holland en met dank aan een aantal nieuwe subsponsors kwamen de meeste Oet Stemers om ca. 13 uur stralend in het nieuw voor de dag op het haventerrein.

Ook op deze plek natuurlijk dank aan de sponsors van het nieuwe tenue, te weten: Klimaatgroep Holland, Kruidhof Installatietechniek, EEW Energie for Waste Delfzijl, Bouwbedrijf Hofman, Hairdesign by Esther, Dots! Nagelstudio, Advies&Realisatie Koenes, Verloskundigenpraktijk Laif en GPS Steem.

Met een deelnemersveld van 23 mannen kon om 13 uur, na het maken de groepsfoto, gestart worden met de 1^e ronde. Dit wordt ook wel de opwarmronde genoemd voor de tweede ronde waar gestreden wordt om de sportieve eer van snelste wielrenner Oet Steem. Op verzoek van de immers fanatieke Nico Schutter was het eerste rond deze keer dichterbij de 50 km dan bij de 40 km. Oude benen hebben immers net een paar kilometer meer nodig om goed warm te worden.

Via Westeremm en 't Zandt werd koers gezet naar de eerste kuitenbijter in het parcours: de wierde van het dorp Leerms. Bij het afdalen van deze kwelderwal van de Fivelboezem moest al even halt worden gehouden om er zorg voor te dragen dat het peloton niet te snel uitgedund werd. Via het idyllische Oosterwierd werd via Kraiwerd koers gezet naar Holwier. Met een stevige wind en een heerlijk zonnetje in de rug was het een heerlijk peddelen in het mooie Ommeland.

Wel enig geroezemoes over de nog te verwachten kilometers tegenwind, maar dat mocht de pret vooralsnog niet drukken. In Spiek de eerste pech - nee niet weer Gerard Hofman, maar zijn introduce - met een lekke band. In goed overleg werd besloten dat het tweetal de tijd zou nemen om de band te verwisselen en vervolgens rechtstreeks naar Steem zou terugfietsen.

Met een stevige wind tegen werd via Kolle en Nijlaand het op een meander van de Fivel gelegen Gaasthoezen veilig en zonder verdere pech, maar met de nodige zweetdruppels op het voorhoofd van menig wielrenner, bereikt. Via Westeremm kwam het wielerpeloton via de Weersterweg weer in Steem. Zoals gebruikelijk werd de sprint hier al even ingezet ter voorbereiding op ronde twee.

Om 14.55 uur was het tijd voor koffie, gebak met slagroom, een banaan en een sportdrankje in de Vlasschuur van de familie Hofman. De catering was wederom tot in de puntjes verzorgd door o.a. Willeke (de vraauw van putholder Jan Beukema) en gastheer Johnny Lantman.

Dat de tweede ronde bij sommige leden voor enige extra spanning zorgt werd duidelijk toen de snelle groep al vertrokken was en Sebastiaan dit miste omdat hij nog in het kleinste vertrek van de Vlasschuur verbleef. Gelukkig was Eric Boon telefonisch bereikbaar en kon de 'iets' lichtere Sebastiaan alsnog aansluiten.

Spanning was er niet bij de wielrenners die de 'trage' tweede ronde gingen fietsen. Op initiatief van Jan Beukema werd dit rondje ook nog eens gehalveerd, zodat deze groep om 16.30 uur al aan de borrel en hapjes kon. Op dringend verzoek van Robert Heideveld natuurlijk nog even de vermelding dat hij de sprint van deze groep op de Weersterweg ruimschoots won.

Vanaf het zonovergoten terras voor de Vlasschuur werd natuurlijk met spanning uitgekeken naar de finish van de snelle groep. Zou er dit jaar weer een winnaar Oet Steem komen of zou er wederom een Oet Stermer met de winst vandoor gaan?

Toen in een flits de kleuren blauw, zwart en geel als eerste arriveerden was het al snel duidelijk, een Oet Beemer als winnaar van deze 13^e editie; Tiemen Koenes. Als tweede eindigde de weer topfite Menco Slager. Deze Oet Stermer woonachtig in Beem versloeg in de laatste meters Middelsommer Pieter Ketting. Als echte Stêemer Stiefkop is Menco ain dei warken wil en hiermee verzekerde hij zich keurig van de tweede plaats.

Deze fantastische en zonnige 13^e editie van de Stermer Wielren Tocht eindigde 'officieel' uiteindelijk ver na 18 uur. Onder het genot van een hapje en een drankje/wijntje was het lang gezellig op het terras voor de Vlasschuur.

Op naar de 14^e editie van de SWT, noteer alvast 29 september 2024 in je agenda voor een mooie en gezellige racefietstocht in het mooie Ommeland rondom Steem. Mooi weer is nagenoeg gegarandeerd 😊.

Arend Koenes

namens het bestuur van de Wielervereniging Oet Steem

De Steemer Agenda

- 03**
11 Receptie Schutters in Moarstee
van 19.30 tot 22.00 uur
zie pagina 21
- 07**
11 Inloopochtend Moarstee
van 9.30 tot 12.00 uur
- 09**
11 Dorpsmaaltijd bij "de Heemen" om 18.00 uur
zie pagina 4
- 14**
11 SHS-najaarbijeenkomst
om 13.30 en 19.30 uur
zie pagina 10
- 17**
11 Patatje Moarstee vanaf 16.30 uur
zie pagina 2
- 18**
11 Steemer Open Darttoernooi in het Trefpunt
van 19.00 tot 01.00 uur
zie pagina 27
- 21**
11 Inloopochtend Moarstee
met Addy Hooijer van het IMG
van 9.30 tot 12.00 uur
- 21**
11 Jaarvergadering Oranjevereniging en IJsvereniging
aanvang 20.00 uur
zie pagina 23 voor de agenda
- 25**
11 Intocht Sinterklaas om 10.30 uur bij de haven
zie pagina 3
- 25**
11 Vrije schaatsmiddag in Karding
van 16.30 - 18.30 uur
zie pagina 28

De Stedumer is een uitgave van de Vereniging voor Dorpsbelangen Stedum en verschijnt normaal gesproken elke vierde (soms vijfde) vrijdag van de maand. Kopij moet anderhalve week er voor binnen zijn. De Stedumer komt niet uit in juli.

Artikelen in 'platte tekst' aanleveren, dus geen eigen opmaak.

De Stedumer verschijnt de volgende keer op vrijdag 24 november 2023.

Kopij inleveren bij de redactie uiterlijk woensdag 15 november. Het liefst per e-mail en anders op usb-stick.

De redactie behoudt zich het recht voor om artikelen te weigeren, te bewerken of in te korten.

Redactie en advertenties: Corry Verduijn, destedumer@gmail.com